

УДК 378.811.147

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/75-3-38>**Наталя СЕРГІЄНКО,***orcid.org/0000-0003-0635-1883*

старший викладач кафедри іноземних мов

Харківського національного університету радіоелектроніки

(Харків, Україна) *natalia.serhienko@nure.ua*

ДИСКУТИВНІ ВМІННЯ СТУДЕНТІВ ЯК СКЛАДОВА ІНТЕРАКТИВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ ПРИ НАВЧАННІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У ЗВО

Дослідження присвячене визначенню компонентів володіння відповідними дискусивними вміннями як інструментом вирішення проблемних ситуацій. Проаналізовано, що формування спеціальних дискусивних умінь та розвиток дискусивної мови в цілому при навчанні іноземної мови, переважно, перебувають у стадії розвитку. Визначено, що дискусія – різновид усного публічного, полемічного мовлення, виникає тоді, коли стикаються полярні точки зору на одну і ту ж проблему, у зв'язку з чим можна говорити про феномен «дискусивна мова» та відповідних мовних вміннях, які визначаються як «дискусивні». Розглянуто проблемне навчання у галузі вивчення іноземних мов, яке є дієвим методом оволодіння іноземною мовленнєвою діяльністю на основі вирішення проблемних завдань та ситуацій. Визначено характеристики та основні механізми творчої діяльності. Запропоновано схему ухвалення рішення при творчому типі мислення з урахуванням популярних методів виконання завдань. Виділено та описано види дискусії, залежно від виконуваних нею функцій: «навчальна дискусія» та «дискусія як мовна комунікативна діяльність». Однією з цілей навчальної дискусії є оволодіння основними мовними комунікативними вміннями.

Основна увага в рамках інтерактивного підходу приділяється самому процесу комунікації у навчальній ситуації. Для реалізації комунікативно-інтерактивного підходу найбільш прийнятним представляється навчання на основі дискусії у формі групового співробітництва та кооперації. Виділено основні загальні та приватні принципи інтерактивного підходу. Виділені під час дослідження загальні та приватні принципи організації навчання на основі співробітництва та кооперації в руслі інтерактивного підходу, дозволяють визначити ті специфічні вміння, які уможливають навчальну дискусію у групі, тобто дискусивні вміння. Дискусивне мовлення та відповідні дискусивні вміння, що забезпечують її, є значним компонентом інтерактивної компетенції студентів. Наголошено, що система вправ, градуєвана за рівнями, кожен із яких виконує свої конкретні завдання та в цілому призводить до однієї мети: інтерактивне володіння іноземною мовою.

Ключові слова: дискусивні вміння, проблемне навчання, дискусія, процес комунікації, інтерактивна компетенція, володіння іноземною мовою.

Natalia SERHIENKO,*orcid.org/0000-0003-0635-1883*

Assistant Professor at the Foreign Languages Department

Kharkiv National University of Radioelectronics

(Kharkiv, Ukraine) *natalia.serhienko@nure.ua*

STUDENTS' DISCUSSION SKILLS AS A COMPONENT OF INTERACTIVE COMPETENCE IN LEARNING A FOREIGN LANGUAGE IN HIGH SCHOOLS

The study is devoted to identifying the components of mastery of relevant discussion skills as a tool for resolving problem situations. The analysis of methodological literature is carried out which allows us to assert that the issues of the formation of special discussion skills and the development of discussion in general when teaching a foreign language are predominantly at the stage of development. It is proven that discussion is a type of oral, public, polemical speech that arises when polar points of view on the same problem collide, in connection with which we can talk about the phenomenon of “discussive speech” and the corresponding language skills which we define as “discussive.” Problem-based learning in the field of foreign language learning is considered which is an effective method of mastering foreign language speech activity based on solving problematic tasks and situations. The characteristics and main mechanisms of creative activity are determined. A decision scheme for creative thinking is made and the convergent way of thinking is classified. Types of discussion are highlighted and described depending on the functions it performs: “educational discussion” and discussion as a linguistic communicative activity. One of the goals of the educational discussion is the mastery of basic linguistic communication skills.

The main focus of the interactive approach is on the communication process itself in the educational situation. For the implementation of the communicative-interactive approach learning based on discussion in the form of group cooperation and cooperation is considered the most appropriate. The main general and private principles of the interactive approach

are highlighted. The general and private principles of the organization of training based on cooperation and cooperation in the course of the interactive approach identified during the research allow us to determine those specific skills that enable educational discussion in the group, i.e. discursive skills. Discursive speech and the relevant discursive skills that provide it are a significant component of students' interactive competence. It is noticed that the system of exercises is divided into levels, each of which performs its specific tasks and generally results in one goal: interactive proficiency in a foreign language.

Key words: *discursive skills, problem-based learning, discussion, communication process, principles of training organization, interactive competence. knowledge of a foreign language.*

Постановка проблеми. Застосування дискусивних умінь як складова інтерактивної компетенції при навчанні іноземної мови в сучасних умовах та постійних трансформаційних процесів диктують нові правила для здобувачів вищої освіти. Залежно від умов середовища, рівня конкурентних переваг, методів конкурентного суперництва заклади вищої освіти обирають відповідну модель впровадження новацій у навчальний процес.

Заклади вищої освіти постійно намагаються впроваджувати сучасні технології в систему освіти. Звісно важливою складовою є залучені до цього викладачі, які розробляють цікаві завдання з іноземних мов. Сучасні студенти прагнуть отримати якісну освіту, яка дозволить їм реалізувати себе та отримувати високу заробітну плату. Вивчаючи іноземні мови у закладах вищої освіти здобувачі навчаються таким видам мовленнєвої діяльності як слухання, читання, говоріння та письмо, однак іноді студенти довго не можуть побороти мовний бар'єр. Для цього викладачі застосовують різні методики, розробляють цікаві завдання та перетворюють заняття у дискусію, для того щоб студенти розширювали свій словниковий запас, вивчали лексичний та граматичний матеріал, мали змогу між собою більше спілкувались. Дискусія є різновидом усного публічного, полемічного мовлення, виникає тоді, коли стикаються полярні точки зору на одну і ту ж проблему. Як показує практика, обмін думками, ідеями під час іншомовної взаємодії при вирішенні різноманітних завдань і проблем, є найбільш продуктивним способом стимулювання мовної активності студентів. Здійснити це у навчальних умовах можна тільки в процесі організованого та керованого обговорення, дискусії, суперечки. Виникає проблема не лише умінь брати участь у цих видах інтерактивної взаємодії, але й проблема володіння відповідними дискусивними вміннями як інструментом вирішення проблемних ситуацій. Тому проблема формування дискусивних умінь студентів як складова інтерактивної компетенції при навчанні іноземної мови у ЗВО є важливою й своєчасною в сучасних умовах.

Аналіз досліджень. Аналіз методичної літератури дозволяє зазначити, що питання форму-

вання спеціальних дискусивних умінь та розвитку дискусивної мови при навчанні іноземної мови перебувають у стадії розвитку, зокрема дане питання розглядали у своїх працях такі вчені, як І. І. Брецько, Т. А. Косаківська, З. П. Овчаренко, Ю. Ю. Петрова та ін. На думку автора О. І. Пометуна питання розробки інтерактивного підходу на основі принципів кооперації та співробітництва у навчальній групі зафіксовані лише на рівні постановки, але остаточно не вирішені, ні в науковому, ні в теоретичному плані. Аналіз літератури свідчить проте, що досить науково вивірені та теоретично обґрунтовані дослідження самого явища іншомовної дискусивної мови, однак методика навчання іноземної мови практично відсутні. Те саме можна стверджувати і про зміст поняття «дискусії» як іншомовного інструменту інтерактивної мовної діяльності студентів для спільного вирішення поставлених у навчальній аудиторії проблем. У зв'язку з цим питання щодо навчання дискусії та формування дискусивних умінь як складова інтерактивних компетенцій залишається відкритим та потребує подальших розробок. Отже, **метою статті** є формування дискусивних умінь студентів як складова інтерактивної компетенції при навчанні іноземної мови, що дозволить удосконалити теоретико-методичне забезпечення проблеми, що досліджується.

Виклад основного матеріалу. Інтерактивне дискусійне спілкування у навчальному процесі як об'єкт методичного дослідження розглядає питання, пов'язані з інтерактивною компетенцією, психолого-дидактичними особливостями дискусії та механізмами, що забезпечують мовленнєву творчість у ході дискусії. Однак, більшість науковців стверджують, що дискусійне навчання відноситься до проблемного навчання, тобто повинні бути спеціально застосовані методики та психологія викладання іноземної мови. Проблемне навчання у галузі вивчення іноземних мов є дієвим методом оволодіння іншомовною мовленнєвою діяльністю на основі вирішення проблемних завдань та ситуацій. Суб'єктивний та психологічний аспект оцінки проблемності задачі виражається в досягненні студентами зв'язків і відносин всередині об'єкта і між ними (Котов-

ська; 2011; 6). Центральною ланкою проблемного завдання (ситуації) є логіко-психологічне протиріччя об'єктів, предметів розгляду. Проблема – феномен суто психологічного плану, що лежить в її основі протиріччя, може бути використаний викладачем з методичною метою (формування мовних навичок та умінь) та сформулюватися відповідним мовним матеріалом. Тому наявність протиріч є джерелом створення у студентів «проблемного мовного стану».

З позиції викладача процес вирішення проблем важливий як із точки зору аналізу, так і з погляду мовної творчості. Постановка проблеми, з'ясування її сутності, розмежування фактів, пропозицій, збір та організація необхідних даних, пропозиція можливих рішень або гіпотез, вибір однієї з найперспективніших припускають аналіз та творчість. Організація навчального процесу з усної іншомовної практики повинна відповідати вимогам максимальної творчості, що є, як правило, надзвичайно складним завданням, вирішення якого залежить від успішності спільної роботи, спрямованої на вирішення проблемних ситуацій у ході інтерактивної мовно-зв'язної взаємодії студентів. Цілком очевидно, що поняття мова, творчість і мислення взаємопов'язані та взаємообумовлені. Тому, для того, щоб розробити систему та методику стимулювання мовлення на іноземній мові необхідно з'ясувати, як мислення співвідноситься зі творчістю, маючи на увазі творчу дискусію, засновану на різних типах мислення (Крайова; 2023).

По відношенню та співвідношенню різних типів мислення і, зокрема конвергентного та дивергентного, до творчого процесу можна судити про шляхи, способи прийняття рішень та кінцевий результат. Конвергентне мислення призводить, як правило, до одного найбільш кращого результату. При дивергентному ж типі мислення процес роз-

вивається у різних напрямках: у напрямі пошуку рішення, пошуку варіантів, вибору найбільш кращого (Жидецький; 2014; 67). Тому, можна вважати, що поняття «конвергентне», «дивергентне мислення» та «творчість» одноположні по відношенню до процесу навчання. Зокрема, творча діяльність визначається, характеризується і забезпечується такими основними механізмами: варіювання та комбінування відомих способів дій, та отримання нового результату; передбачення альтернативи дії, результату, рішення; уявлення (уяву) структури, змісту, моделі об'єкта вивчення; перенесення знань на нові обставини, ситуацію, предмет, об'єкт вивчення; визначення проблеми або її аспектів у знайомій ситуації; визначення нової функції знайомого об'єкта та передбачення функцій незнайомого об'єкта.

Представимо на рисунку 1. схему ухвалення рішення при творчому типі мислення з урахуванням популярних методів виконання завдань.

Розвиток творчого, як і критичного мислення студентів, як позитивний фактор процесу вирішення проблем, передбачає певну методичну підтримку, що включає ряд моделей її реалізації у навчальному процесі: накопичення та обробка інформації про об'єкт, предмет проблеми; «мозковий штурм», як спосіб стимулювання, актуалізації та розвитку ідей, заснований на спеціальних навичках; «комплекс підтримки стартових посилянь» у формі загальних та спеціальних питань для генерування ідей, пошуку вирішення проблеми та варіантів рішення; формулювання остаточного рішення та його оцінка. Як видно з рисунка 1, кінцевою стадією процесу розв'язання проблеми є певний продукт мислення, продуктивність, є найважливіша властивість мислення взагалі і конвергентного типу, зокрема.

З позиції проблемності вважаємо, що така форма інтерактивної мовної діяльності як дискусія, з погляду її дидактичних та психологічних особливостей, функціонально забезпечує творчу спрямованість навчальної діяльності студентів при вирішенні проблем на заняттях з усного іншомовного мовлення. Як показує практика, у процесі навчання іноземної мови дискусія є «найбільш наближеним до природного та найбільш ефективного засобу активізації мовних та розумових процесів і як промовистий продукт кінцевого оволодіння іноземною мовою» (Короненко; 2009). Таким чином, дискусія виступає як засіб і мета навчання іншомовного мовлення.

У спеціальній літературі та словниках поняття «дискусія» вживається у досить широкому значенні. У навчальному процесі – від простого

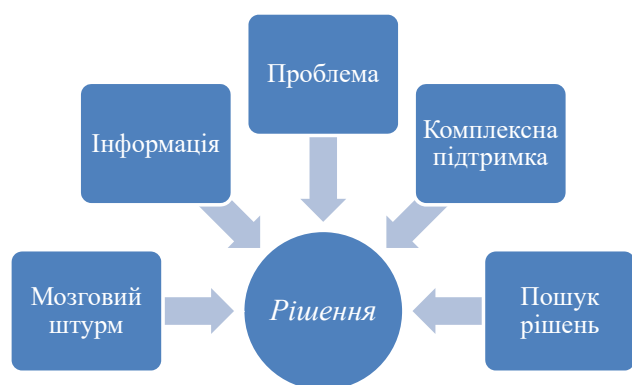

Рис. 1. Схема ухвалення рішення при творчому типі мислення

завдання, питань та відповідей на них через обговорення ситуації в рамках рольової гри, у різноманітних драматизаціях, до складних політичних, філософських та наукових дебатів в природних умовах суспільного життя, що є дуже цікавим для студентів при вивченні іноземної мови. Дискусія розуміється як процес та досвід колективної мовознавчої творчості у навчальному процесі, коли кожен студент робить свій посильний внесок у вирішення проблеми, і коли всі разом навчаються один у одного на основі акумульованого спільного досвіду. У центрі дискусії повинні стояти предмет обговорення, проблема або проблемне завдання, що вимагають колективних зусиль, дій та мовних ресурсів та віддачі від кожного учасника при осмисленні та формулюванні рішення.

За своїми функціональними характеристиками та дидактичними можливостями дискусія може бути розвиваючою, стимулюючою, навчальною, мотивуючою і розумовою діяльністю на заняттях, залежно від поставлених викладачем завдань. Функціонально-змістовна палітра дискусії, як навчального засобу, дуже різнопланова. Будучи інтегративною частиною професійної підготовки фахівця, вона сприяє формуванню здатності вираження та відстоювання своєї думки, позиції, чітко формулювання ідеї на мові, що вивчається. Тому, виділимо два основні види дискусії, залежно від виконуваних нею функцій: «навчальна дискусія» (спосіб активізації навчального матеріалу; метод закріплення мовного матеріалу, тобто спосіб створення міцних слухо-речемоторних образів; спосіб формування відповідних дискутивних умінь) та «дискусія як мовна комунікативна діяльність».

Однією з цілей навчальної дискусії є оволодіння основними мовними комунікативними вміннями. З погляду формальної сторони навчальна дискусія є формальним, алгоритмізованим способом прийняття рішень, змістовної сторони (неформальний) – дискусія є варіативним процесом. Іншими словами, оволодіння дискусійною промовою на початку характеризується основним напрямом

форми до змісту, тобто від навчального матеріалу до вираження змісту. Природно, що мова студента при цьому недостатньо логічна, доказова, мотивована, емоційна. Етап від змісту до форми характеризується розміркованою мовою в адекватній іншомовній формі. Мовна форма не стискає студента ні при сприйнятті висловлювань учасників дискусії, ні при формулюванні власних думок. І формальний та змістовний види навчальної дискусії взаємопов'язані і при обліку індивідуально-особистісних можливостей студентів однаково реалізуються у групі.

У рамках методичного підходу, реалізація виділених дискусійних актів навряд чи можлива, оскільки одним із недоліків фронтальної роботи є пасивність основної маси студентів при переважуючій активності викладача, результатом якої є індиферентність та «виснаження» мотивів вчення. Нажаль дана проблема, тією чи іншою мірою, знайшла відображення у роботах вітчизняних педагогів та психологів, які висунули теорію «навчального співробітництва та кооперації». Ідеї полягають у затвердженні співробітництва як однієї з провідних сфер сучасного навчання. Навчальне співробітництво розвиває у студентів вміння критично мислити, конструктивно взаємодіяти з колективом навчальної групи, отримувати задоволення від спільної роботи. Як показала практика, комунікативний підхід не сприяє розвитку зазначених якостей, власне це і не входило до його завдань. В останнє десятиліття західними методистами було запропоновано «інтерактивний підхід» у навчанні.

На протигагу «комунікативному навчанню» (засвоєнню комунікативних функцій мови) у комунікативно-інтерактивному навчанні робиться акцент на сам процес комунікації. Основна увага в рамках інтерактивного підходу приділяється самому процесу комунікації у навчальній ситуації. Для реалізації комунікативно-інтерактивного підходу найбільш прийнятним представляється навчання на основі дискусії у формі групового співробітництва та кооперації (Кравчина; 2017).

Таблиця 1

Основні загальні та приватні принципи інтерактивного підходу

Загальні принципи	Приватні принципи
принцип інтерактивності спілкування:	принцип організації відносин взаємної залежності між членами групи.
принцип причетності	принцип створення атмосфери колективного співробітництва та кооперації
принцип корпоративності	принцип індивідуальної звітності кожного члена групи
принцип демократизації:	принцип обліку життєвого та мовного досвіду студентів.
принцип рефлексивності	принцип обліку та оцінки ступеня участі у спільній роботі кожного члена групи.

Однак, важливо зазначити на тому, що окремо інтерактивний підхід включає загальні та приватні принципи на основі співробітництва та кооперації (табл. 1).

Виділені загальні та приватні принципи організації навчання на основі співробітництва та кооперації в руслі інтерактивного підходу, дозволяють визначити ті специфічні вміння, які уможливають навчальну дискусію у групі, тобто дискусивні вміння. Ці вміння визначаємо як «дискусивні», оскільки термін більш зрозумілий порівняно з терміном «дискусійні вміння», що спочатку передбачають певну неоднозначність і двозначність, тоді як «дискусивні вміння» відображають творчий процес вирішення проблем під час дискусії.

Дискусивні вміння поділяються на комунікативно активний рівень та комунікативно-інтерактивний рівень. Першим опишемо комунікативно активний рівень дискусивних вмінь, який включає вміння критикувати ідеї, а не людей, хто їх висловлює; вміння визначити, чи погляди колег відрізняються від твоїх; вміння інтегрувати різні погляди; вміння ставити та формулювати питання; вміння формулювати розгорнуті відповіді; вміння формулювати кілька відповідей на одне питання; вміння просити учасників дискусії подати докази їх тверджень. Наступний рівень дискусивних вмінь – комунікативно-інтерактивний рівень, який передбачає вміння встановлювати та підтримувати інтерактивний контакт з співрозмовником; вміння виділяти, формулювати та ідентифікувати предмет у вигляді короткого висловлювання, репліки чи відповіді на питання; вміння висловлювати своє ставлення до предмета дискусії у формі (повної чи часткової згоди; прямої чи непрямої незгоди; аргументації своєї точки зору (критерій – аргументація); емоційної оцінки у адекватному мовному вираженні (критерій – оцінка); вміння відбирати та систематизувати інформацію про предмет обговорення, підкріплювати свої відповіді та висловлювання посиленнями на джерело інформації (критерій – інформативність)); вміння логічно співвідносити свої висловлювання з раніше висловленими ідеями та з висловлюваннями своїх партнерів щодо обговорюваної проблеми (критерій – логіка); вміння поставити та сформулювати проблему; вміння сформулювати результат дискусії, «підвести ризику».

Зауважимо, що комплекс інтерактивних вправ з дискусивною спрямованістю має будуватися на сформульованих наступних принципах: облік рівня сформованості мовних навичок та умінь, забезпечення можливості їх удосконалення у

процесі рішення когнітивних та комунікативних проблемних завдань; орієнтація на постійне вдосконалення окремих спеціально виділених навичок та умінь, необхідних в навчальній дискусії; облік особливостей механізмів мислення різного типу при здійсненні спілкування; облік взаємопов'язаності рецептивних та експресивних видів мовних процесів у дискусивному процесі. Тож з урахуванням основних теоретичних положень, комплекс інтерактивних вправ на формування дискусивних умінь включає в себе: вправи на висування альтернатив; вправи на побудову міркування: вправи на проектування результату; вправи на генерування ідей, розвиток та їх конкретизацію; вправи на асоціативний пошук.

В процесі дискусії студенти частіше звертаються до джерел інформації, частіше посилаються на відомі та невідомі факти. Це свідчення того, що у груповій роботі з вирішення проблемної чи конфліктної ситуації інформативність відіграє значну роль. Тому, в період навчання іноземної мови з застосуванням дискусивних вмінь є позитивний момент, а саме зростають показники інтерактивного творчого рівня студентів при дискусійній формі роботи, що позитивно позначається на зростанні лінгвістичної та комунікативної компетенції студентів. Зокрема, можна побачити, що значною мірою збільшуються такі показники як кількість висловлювань, релевантних проблемному завданню; довжина ініціативних реплік; кількість виразів та стійких поєднань; відбувається у студентів поліпшення граматичної коректності, що сприяє та дозволяє чітко сформулювати висловлювання з різних тем обговорення.

Висновок. Дослідження щодо дискусійних вмінь, які впроваджуються на заняттях з іноземної мови, має ключове значення для розвитку студентів та їх рівень знань англійської мови. Саме на цьому рівні необхідно викладати визначити, які студенти легко спілкуються на іноземній мові, а які навпаки мають мовні бар'єри. Процес формування дискусивних умінь є досить ефективним, якщо він здійснюється на основі керованої взаємодії, кооперації та співробітництва при спільному вирішенні проблемних завдань у навчальній групі. Як було зазначено у дослідженні проблемне навчання у галузі вивчення іноземних мов є дієвим методом оволодіння іншомовною мовленнєвою діяльністю на основі вирішення проблемних завдань та ситуацій. Система інтерактивного навчання, заснована на принципах співробітництва та кооперації, а також сприяє зміцненню установки на вирішення проблемних завдань за допомогою спеціальних

дискутивних умінь, потреба у вдосконаленні яких зростає прямо пропорційно досягнутим, під час вирішення завдань або досягненню мети. Формування інтерактивної компетенції включає систему вправ, градуйованих за рівнями, кожен із яких виконує свої конкретні завдання та в цілому призводить до однієї мети: інтерактивне володіння іноземною мовою.

Необхідність у посиленому використанні дискутивного навчання, що являє собою сукупність різних рівнів та принципів, що по-своєму включають ряд вмінь, які студенти можуть використовувати у своїй професійній діяльності.

Дискусійне мовлення та відповідні дискутивні вміння, що забезпечують її, є значним компонентом інтерактивної компетенції студентів. Зокрема, автором наголошено на необхідності застосування дискутивного навчання, яке є, по-перше, дієвим способом запобігання «виснаженню» мотивації вчення та, відповідно, сприяє їх зміцненню, по-друге, вона сприяє розвитку та зміцненню мовних комунікативних навичок та умінь (комунікативна компетенція), і, по-третє, є ефективним інструментом розвитку іншомовного мислення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Брецко І.І., Кравченко Т.М. Діалогічне мовлення – основа для розвитку здібностей міжособистісного спілкування. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука»*. 2016. № 1 (1). С. 39–42.
2. Косаківська Т.А. Дискусія як метод проблемного навчання англійської мови. *Сучасні проблеми лінгвістики, літературознавства та методики викладання мови і літератури*: тези доповідей та повідомлень наукової інтернет-конференції студентів. Випуск 2 [21 грудня 2016 р.]. Вінниця: Нілан-ЛТД, 2016. 326 с.
3. Овчаренко З.П. Дискусія як ефективний засіб вивчення, вдосконалення англійської мови. URL: https://kamts1.kpi.ua/sites/default/files/files/ovcharenko_dyskusia.pdf (дата звернення 13.05.2024)
4. Петрова Ю.Ю. Дискусія як сучасний різновид вивчення англійської мови. URL: <https://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/34767> (дата звернення 13.05.2024).
5. Пометун О. І. Інтерактивні технології: теорія та методика: посібник для викладачів ПТУ, коледжів. Побірченко Н. С., Коберник Г.І., Комар О. А., Торчинська Т. А. *Умань-Київ*. 2008. с. 94.
6. Котовська, А. Основні тенденції сучасної методики викладання іноземних мов *English*. 2011. № 17. с. 4–7.
7. Крайова, О., Особливості організації занять з розвитку іншомовного мовленнєвої діяльності (говоріння) в умовах дистанційного навчання. *Вісник Національного університету оборони України*, 2023. Вип.72(2), 78–83.
8. Жидецький Ю.П. Психолого-педагогічні аспекти формування дивергентного мислення у студентів. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ Серія психологічна*.2014. Вип. 1. С. 65–73.
9. Короненко Г.А. Розвиток навичок діалогічного мовлення на уроках англійської мови. *Англійська мова та література*, 2009. № 25. с. 2–6.
10. Кравчина Т.В. Сутність комунікативного методу навчання іноземним мовам. *Фізико-математична освіта*. 2017. Вип. 1. с. 68–71.

REFERENCES

1. Bretsko I. I., Kravchenko T. M. (2016) Dialogic speech – the basis for the development of interpersonal communication skills. *Mizhnarodnyi naukovyi zhurnal "Internauka"*. Vol. 1 (1). Pp. 39–42. [in Ukrainian]
2. Kosakivska T. A. (2016) Dyskusiiia yak metod problemnoho navchannia anhliiskoi movy [Discussion as a method of problem-based learning of the English language]. *Suchasni problemy lnhvistyky, literaturoznavstva ta metodyky vykladannia movy i literatury: tezy dopovidei ta povidomlen naukovoii internet-konferentsii studentiv*. Vol. 2 [21 hrudnia.]. Vinnytsia: Nilan-LTD, p. 326. [in Ukrainian]
3. Ovcharenko Z. P. (2024) Dyskusiiia yak efektyvnyi zasib vyvchennia, vdoskonalennia anhliiskoi movy [Discussion as an effective means of learning and improving the English language]. URL: https://kamts1.kpi.ua/sites/default/files/files/ovcharenko_dyskusia.pdf. [in Ukrainian]
4. Petrova Yu. Yu. (2024) Dyskusiiia yak suchasnyi riznovyd vyvchennia anhliiskoi movy [Discussion as a modern type of English language learning]. URL: <https://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/34767> [in Ukrainian]
5. Pometun O. I (2008) Interaktyvni tekhnolohii: teoriia ta metodyka: posibnyk dlia vykladachiv PTU, koledzhiv [Interactive technologies: theory and methodology: a guide for teachers of vocational schools and colleges]. Pobirchenko N. S., Kobernyk H. I., Komar O. A., Torchynska T. A. Uman, Kyiv. p. 94. [in Ukrainian]
6. Kotovska A.(2011) Osnovni tendentsii suchasnoi metodyky vykladannia inozemnykh mov English [The main trends of modern methods of teaching foreign languages English]. Vol.17. p. 4–7 [in Ukrainian].
7. Kraiova O. (2023) Osoblyvosti orhanizatsii zaniat z rozvytku inshomovnoho movlennievoi diialnosti (Hovorinnia) v umovakh dystantsiinoho navchannia. [Peculiarities of the organization of classes on the development of foreign language speech activity (Speech) in the conditions of distance learning]. *Visnyk Natsionalnoho universytetu oborony Ukrainy*, Vol. 72 (2), pp. 78–83 [in Ukrainian].
8. Zhydetskyi Yu. P. (2014) Psykholoho-pedahohichni aspekty formuvannia dyverhentnoho myslennia u studentiv [Psychological and pedagogical aspects of the formation of divergent thinking in students]. *Naukovyi visnyk Lvivskoho derzhavnogo universytetu vnutrishnikh sprav Seriiia psykholohichna*. Vol. 1. s. 65–73 [in Ukrainian].

9. Koronenko H. A. (2009) Rozvytok navychok dialohichnoho movlennia na urokakh anhliiskoi movy [Development of dialogic speaking skills in English lessons]. *Anhliiska mova ta literature*. Vol. 25. s. 2–6 [in Ukrainian].
10. Kravchyna T. V. (2017) Sutnist komunikatyvnoho metodu navchannia inozemnym movam. *Fizyko-matematychna osvita*. Vol. 1. s. 68–71 [in Ukrainian]